

Nr 735

Av herr Nilsson, Ferdinand, m. fl., angående rättsvården.

(Lika lydande med motion nr 946 i Andra kammaren)

Redan i 1966 års statsverksproposition avseende justitiedepartementet uttalade departementschefen sin oro över den fortskridande utveckling brottsligheten tagit i landet. Antalet för polisen kända strafflags/brottsbalksbrott som 1954 var 201 000 och 1964 336 000 har sedan dess visat en ytterligare stark ökning och anges i årets statsverksproposition för 1966 till omkring 410 000. En sådan ökning på endast några få år måste inge synnerligen starka betänkligheter ej blott hos de för rättsvården närmast ansvariga utan också hos alla i detta samhälle som direkt eller indirekt har kännning av den stigande rättslösheten.

Det är uppenbart att förmögenhetsbrott regelbundet anmäles för polisen, i varje fall då försäkring föreligger som för att utfalla förutsätter polisanmälan. Annorlunda är det beträffande »mindre» våldsbrott beträffande vilka sådant läge icke är för handen. De grova våldsbrotten åter kommer mera regelbundet till polisens kännedom. Beträffande dessa gäller för de senare åren att våldsbrotten blir flera, hänsynslösheten och råheten bara ökar. Beklämmande är också att man på ansvarigt håll synes mer och mer inrikta sig på frågan om tendensen beträffande brottens *ökning*. Själva den omfattande brottsligheten tycks man betrakta som något som ansvariga myndigheter i detta land varken kan *hejda* eller *minska*.

Ett omfattande intresse ägnas åt brottslingsvården, och detta är givetvis en angelägen uppgift. Understundom synes dock en viss brist på fast handlag komma till synes, resulterande inte bara i ordnande av fjällsemester åt brottslingar, som vanliga laglydiga medborgare inte har råd med, eller rymningar, ev. permitteringar, som resulterar i nya brott. Dessa och andra missgrepp får inte bortskymma önskvärdheten av en god och om möjligt uppbyggande kriminalvård. Men brottslingsvården får aldrig bortskymma att rättsvården är det primära, en oefftergivlig rätt som samhällets skötsamma och lojala medborgare måste vara tillförsäkrade om Sverige skall göra skäl för benämningen rättssamhälle.

I verkligheten fortsätter och ökar en omfattande rättslöshet att undergräva själva rättsbegreppen. Den fruktansvärt låga uppklaringsprocenten i fråga om de för polisen kända brotten — år 1966 32,7 procent — talar sitt tydliga språk. Tjuvnadsbrotten klaras upp i ungefär vart femte fall, och i de fyra fallen av fem går brottslingarna fria. Sådana förhållanden kan verka

uppmuntrande på brottslingar, men de uppmuntrar inte misshandlade eller bestulna att göra polisanmälningar. På samma sätt föreligger såväl inom åklagarorganisationen som vid domstolar mångenstädes en stark eftersläpning som fördröjer rättskipningen. Beträffande polisens arbete angavs uttagen övertid för 1966 till två miljoner arbetstimmar och för 1967 till två miljoner fyrahundratusen. Skrämmande är också skillnaden mellan polis- och länsstyrelsernas yrkanden på personalförstärkningar i den lokala polisorganisationen — 2 919 resp. 2 719 tjänster — och polisstyrelsens av budgetdirektiven bundna förslag om 564 ordinarie och extraordinarie tjänster samt departementets slutliga ännu lägre förslag.

Här föreligger uppenbarligen en olikhet i fråga om målsättningen, lika väl som en överskattning av värdet av förstärkningen i fråga om upprustning. I sitt utlåtande nr 22 har riksdagens första lagutskott pekat på att statsmakterna sedan länge har sin uppmärksamhet riktad på brottsutvecklingen och möjligheter att uppdaga brott. Det är under denna tid som den ovan omnämnda beklämnade utvecklingen ägt rum.

En parlamentarisk utredning skulle kunna komma fram till ett gemensamt bedömande av såväl mål som medel. Därigenom skulle underlag skaffas för de lagstiftningsåtgärder som kan erfordras liksom för åtgärder avseende en upprustning av barnavårdsnämnds-, polis-, åklagar- och domstolsorganisation. Snabbare och effektivare samhällsåtgärder skulle möjliggöra att den växande brottsligheten bromsades upp och bringades tillbaka. Myndigheternas åtgärder skulle bekämpa och pressa tillbaka den framvällande vågen av allt flera och allt grövre brott och alltmera utmanande fräckare uttryck därav.

Därför hemställes,

att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag åsyftande erforderliga lagstiftningsåtgärder för rättsvårdens upprätthållande i enlighet med rättens och humanitetens principer.

Ferdinand Nilsson (cp) Torsten Andersson (cp) Nils Theodor Larsson (cp)

i Kungsängen

Nr 736

Av fru Olsson, Elvy, och fru Nilsson, *angående samhällsplaneringen och välfärdsutvecklingen.*

(Lika lydande med motion nr 938 i Andra kammaren)

Stockholm den 26 januari 1968

Elvy Olsson (cp)

Anna-Lisa Nilsson (cp)